

KIEMELKEDŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS

Mindent bele: barnamező, megújuló energia, kultúra

**Freund Vilmos háza,
megszabadítva
a ráépítésektől**

Sok évvel ezelőtt a Szépművészeti Múzeum egy ablakatlan helyiségében Kőszegi Antal, mindenki Tóni bácsija elmondta nekem, hogy milyen fába akarja vágni a fejszét Baán László, az intézmény vezetője. Azonnal tudtam, hogy ez valami rendkívüli dolognak a kezdete. Nem sokkal később megkaptam a feladatot, hogy tervezessük meg az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központot (OMRRK) a Szabolcs utcai egykori kórház területén. Örömmel láttam neki az előkészítésnek, reméltem, hogy ez nem lesz egyike azoknak a kitűnő terveknek, amelyek forrás és erős akarat hiányában a fiókban maradnak.

Tudtuk, hogy mit akarunk, és azt is, hogyan kell összerakni egy csapatot, aki ezt a temérdek feltételt bele tudja fogalmazni egyetlen megvalósítható tervbe. Meg akartuk tartani a Duna Palota tervezőjének, Freund Vilmosnak (1846–1922) átalakított, de meglévő házait, el akartuk bontani a ráépült bódévárost, 21. századi, megújuló energiával működő házakat akartunk, a sok száz-ezer itt tárolandó műtárgy anyagához, méretéhez alkalmazkodó raktározási rendszert, kiemelkedő biztonságot,

korszerű munkakörülményeket, skandináv letisztultságot, svájci pontosságot, a legjobb nemzetközi példák és tapasztalatok (Prado, British Museum stb.) beépítését, szerethető tereket és parkot, mindezt gazdaságosan és időtállóan.

A helyszín az akkor még csak vázlatosan leírható Liget Budapest [1] tervezett létesítményeihez legközelebbi állami tulajdonú ingatlan volt. A terület és épületei üresen álltak, nem volt érvényes szabályozási terv, a terület felmérése nem állt rendelkezésre. Olyan tervet kellett készítenünk, amely az egész környék fejlődésének perspektíváját is bemutatja. Sikertült az egész folyamatot szakmai pályán tartani, így meglepő gyorsasággal és egyhangú szavazással módosította a kerület a szabályozási tervet, ami így már lehetőséget adott a fejlesztés megindítására.

Az előkészítési munkák lezárultával a tervezési megbízást a Narmer Építészeti Stúdió nyerte el, [2] az építészeti koncepció kialakítását Vasáros Zsolt végezte. Zsolt igazi integrátor, látja a legapróbb részleteket, és tudja, merre van Parnasszosz hegye. Csapata a tervezés során

Építész: Vasáros Zsolt

szinte megszállottan járta be és elemezte az összes tárat, szántak időt arra, hogy újra és újra egyeztessenek minden gyűjtemény vezetőjével, hatalmas munkával összeállt az a lista, amely az utolsó szögig mindent tartalmazott, akinek, aminek helyet kell találni az épületekben. Az út persze – szokás szerint – nem volt sem egyenes, sem sima. Rengeteg munka volt megtervezni egy olyan – anyagtípusok szerint felosztott, intelligens helykiosztó adatbázissal ellátott – raktározási rendszert, amely a műtárgyaknak és gazdáiknak is megfelel, és kvázi tömöraktárként gazdaságos térhasználatot eredményez.

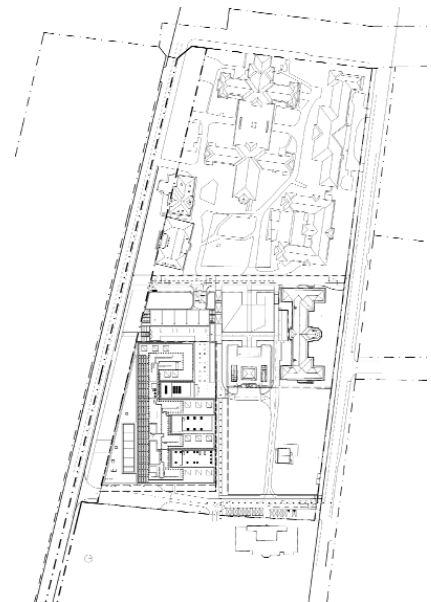
A központ így a Néprajzi Múzeum, a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria több mint háromszázötvenezer műtárgya megőrzésének és tudományos feldolgozásának biztosít kiemelkedő minőségű infrastruktúrát. Számos hazai, külföldi intézményben és nem-

alján épült fel az öt pavilonból álló Zsidó Kórház, az ünnepélyes megnyitó 1889 novemberében volt. Nem sokkal később, 1897-ben Bródy Zsigmond újságíró a szomszédos területen felesége, Bródy Adél nevének megőrkítésére gyermekkórházat létesített, belgyógyászat, sebészet, szemészet, gégszét, fülészet és fertőző osztályokkal. Ennek tervezője szintén Freund Vilmos volt.

1910-ben a nagyiparos Weiss Manfréd alapítványának köszönhetően nyílt meg a Bródy kórház mellett, a Szabolcs utca mentén, az akkori Bókay tér 4. szám alatt a Quittner Zsigmond tervezte egyemeletes épületben a Weiss Alice Gyermekágyas Otthon.

1923 és 1925 között épült fel a Vágány utcai oldalon Kaszab Aladár gyáros és felesége Weiskopf Józsa alapítványából a Román Miklós és Román Ernő által tervezett

**Funkcionalizmus és esztétika:
a főbejárat**

zetközi konferencián mutathattam be ezt az épületet, és mindenhol nagy sikere volt. Ennek az épületnek is köszönhető, hogy 2019 novemberében a Szépművészeti Múzeumban és itt, az OMRRK-ban rendezik meg az International Museum Construction konferenciát, valamint 2020-ban egymásnak adják majd a kilincset a szakmai látogatócsoportok.

A helyszín az egykori Szabolcs utcai kórház, melyet 2007-ben zártak be végleg. [3] A terület beépítésére akkor került sor, amikor a Nagykörút millenniumi építkezései által kisajátított helye miatt új területet kerestek a Pesti Izraelita Hitközség kórházának, amelyet végül itt, a Városliget melletti Lőportárdúlóben találtak meg. A Dózsa György út, a Szabolcs utca, valamint az Osztrák–magyar Államvasutak sínpályája övezte területet északkeleti oldalról egy kertészet határolta, amely a későbbi bővítés helyszínét is adta. Az 1886-ban kiírt tervpályázat nyertese a kor által elismert Freund Vilmos volt, akinek tervei

Poliklinika, amely lényegében a Zsidó Kórház járóbeteg-rendelését látta el, emellett fiatal orvosok gyakorlati képzését is szolgálta.

Az 1950-es államosítással a Szabolcs utcai Állami Kórházzá lett intézmény 1956-ban Orvostovábbképző Intézet rangra emelkedett. Ebben az időszakban a többféle funkcióbővülés új épületek létesítésével, a meglévők bővítésével, a Bókay tér beépítésével járt együtt. 2001-ben felsőoktatási intézményként megszűnt, kórházként a neve Országos Gyógyintézeti Központ lett, amely 2007-ben zárt be. 2007-től 2013-ig üresen állt, érdekesség, hogy ez idő alatt az épületben forgatták Enyedi Ildikó Testről és lélekről című, a Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon fődíjat nyert mozijának jelentős részét.

A 2013-2019 között megvalósult új koncepció megtartotta és helyreállította az értékes Freund-épületeket és újraalkotta a Bókay teret, igényes és jól használható parkként.

Az OMRRK helyszínrajza

Terv és valóság: nehéz a választás

A Narmer Stúdió által tervezett öt épületből álló komplexum legnagyobb létesítménye a raktáraknak és restaurátor-műhelyeknek otthont adó épület, mely a tér-szín alatt négy-, a felett pedig háromszintes területen biztosít korszerű és biztonságos körülményeket. Önmagában a raktárakba kerülő polcrendszer és tűzvédelem is példa nélküli az egész térségben. A műtárgyakhoz kifejlesztett, speciális méretű, mozgatható és teherbírású polc-

Ideális munkakörnyezet, Bóka-kert

rendszerek készültek, a tűzbiztonságot pedig az eddig épült legnagyobb volumenű, gázzal oltó berendezés szolgálja. Az itt található műhelyek, irodák, műtermek és laborok a legmagasabb színvonalú tudományos és technikai háttérrel biztosítják az OMRKK-ban dolgozó múzeumi szakemberek számára.

Az egykori kórház felvételi épületének, majd imaházának rekonstruált épületében kapott helyet egy több mint ezer négyzetméteres látogatóközpont, ahol konferencia-

termet, kiállítótermet és éttermet alakítottunk ki. Az épület kívülről az eredeti állapotot tükrözi, belseje azonban ennél árnyaltabb jelentésű rétegeket tartalmaz, itt egyszerre láthatunk első osztályú modern belsőépítészeti, az épület 130 évének lenyomatát, az eredeti tér-

struktúrát korabeli burkolatokkal és korszerű technológiákkal.

Az épületegyüttesben több mint 3000 négyzetméteren kap otthont a Közép-európai Művészettörténeti Kutatóintézet (KEMKI) is, ahol XXI. századi színvonalon felszerelt irodák mellett könyv- és iratarchívum is segíti majd a kutatók munkáját. A KEMKI a tervek szerint az egyik legjelentősebb közép-európai művészettörténeti dokumentációs központtá válik, amelynek alapját a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria több mint

egy évszázad alatt szisztematikusan gyűjtött archív dokumentációs anyaga szolgáltatja. Ez az anyag kiegészült az Artpool és az egykori Képző- és Iparművészeti Lektorátus anyagával, így több mint 1 500 000 dokumentum lesz elérhető a kutatók számára.

A volt kórház területén az OMRRK-hoz kapcsolódóan mélygarázst is kialakítottak, hogy a felszín ne az autóké, hanem az itt dolgozóké és a látogatóké legyen igényes zöldfelületekkel és pihenőterületekkel.

A 36 710 négyzetméternyi épület létrehozása során a kivitelező Strabag Zrt. 108 ezer köbméternyi talajt mozgatt meg, 4800 tonna betonacélt és mintegy 500 kilométernyi kábelt használt fel. Egyedülálló módon, gáz és távhő nélkül oldottuk meg az energetikai igényeket, 160 talajszondás hőszivattyú biztosítja az épületek teljes hű-

tési és fűtési energiáját, a tetőkön elhelyezett napelemek pedig a villamosenergia-felhasználás jelentős részét is fedezik. Végtelenül sok műszaki adatot lehetne elmondani még erről a nagyszerű épületegyüttesről. Igazán büszkék vagyunk a nagy számokra is, és arra, hogy nemcsak építésetileg igényes, hanem fenntartható épületet hoztunk létre számtalan zöld megoldással.

Mégis, a legnagyobb élmény ebben a munkában az volt, hogy sikerült azt a rengeteg szakértői, több intézményből érkező használói, műemléki, környezetvédelmi, önkormányzati, tervezői, kivitelezői, üzemeltetői és sokféle más szakmai igényt a korlátozott pénzügyi lehetőségeken belül egyetlen megvalósítható tervvé, majd elkészülő épületté formálni. Ehhez kivételesen hatékony csapatmunkára és együttműködésre volt szükség.

Sághi Attila

Irodalom / References

- [1] Liget Budapest [honlap], hozzáférhető: <<https://ligetbudapest.hu>> [utolsó belépés: 2019-10-22].
- [2] Narmer Építészeti Stúdió/Munkák/OMRRK [honlap], hozzáférhető: <<https://narmer.hu/portfolio/omrk/>> [utolsó belépés: 2019-10-22].
- [3] Egykor [honlap], hozzáférhető: <<http://egykor.hu>> [utolsó belépés: 2019-10-22].

Restaurátor-műhelyek

Látogatóközpont

(balra fent)

Építész: Vasáros Zsolt

Építész munkatársak: Megyesi Zsolt, Bandur-Juhász Emőke, Nagy Gábor, Sasvári Áron, Somlai Anikó, Brotesser Zsuzsanna, Eisrich Ágnes, Gáll András, Kováts Petra, König Anna, Krauth Veronika, Mayer Tamás, Molnár Bianka, Nusszer Diána, Sági Gergely, Szabó Anna, Szabó Réka, Tari Bálint, Vasáros Ákos, Vasáros-Lévai Melinda, Véner Ágnes, Zsarnóczky Renáta

Megrendelő: Városliget Zrt.

Kivitelező: Strabag Zrt.

Fotó: Városliget Zrt.